



Система професійної освіти в Німеччині

Андреас Хайм, Федеральне міністерство продовольства та сільського господарства

Головні елементи

❖ Професійно-технічна освіта

- в дуальній системі
- в шкільній системі
- спеціальна підготовка (охорона здоров'я та банківська справа)

❖ Підвищення кваліфікації та післядипломна освіта

- Регульована державою післядипломна освіта з іспитом ➡ підвищення кваліфікації
 - Майстер, фахівець з державною сертифікацією (без відриву від виробництва)
 - Техніки, фахівці з домашнього господарства тощо (навчання)
- Підвищення кваліфікації з відривом або без відриву від виробництва
- Загальне підвищення кваліфікації

❖ Вища освіта

- Університетська освіта
- Освіта у спеціалізованих вузах

- Професійну та вищу освіту називають **первинною освітою**, що слідує за відвідуванням загальноосвітньої школи.
- Метою є навчання компетенціям, що уможливліють початок трудової діяльності (професійна дієздатність)

- бл. **50 % випускників шкіл** вступають до **вузів**

- бл. **50 %** отримують **професійну освіту**
 - з них **70 %** отримують дуальну професійну освіту

- бл. **320** затверджених професій (в сільському господарстві – 14)

Дуальна професійна освіта

- Професійну освіту можна отримати в **двох місцях**:
 - на навчально-виробничому підприємстві та на освітніх заходах, що охоплюють кілька підприємств і доповнюють навчання на виробництві
 - у професійно-технічному училищі
- Правові основи обох видів професійної освіти:
- **навчально-виробниче підприємство** – постанови компетентного федерального міністерства (зміст, тривалість, іспити); узгодження з соціальними партнерами
- **професійно-технічне училище** – міністерства освіти федеральних земель розробляють базовий навчальний план
- **координаційний комітет** – для узгодження двох способів отримання професійної освіти

Рамкові умови подвійної освіти

- Формально немає передумов доступу до первинної освіти
- Правовою основою регламентів навчання є **Закон про професійну освіту** з положеннями федерального рівня (структура освіти та іспитів)
- **Витрати** на освіту покладаються на навчально-виробничі підприємства – включно з оплатою праці студентів.

Рамкові умови подвійної освіти

- Викладачі мають довести їхню **придатність** (педагогічну та фахову) до викладання.
- Підприємства мають відповідати передумовам виконання положень Закону про професійну освіту (визнання як навчально-виробничого підприємства)
- Студенти добре **захищені** з точки зору їхньої зайнятості / тривалості навчання (наприклад, звільнення майже неможливе)
- Відвідування **професійно-технічного училища** є обов'язковим. Проте результати навчання в училищі не враховуються при випускному іспиті на підприємстві.

Організація подвійної освіти

I. Виробниче навчання

- практичний виробничий інструктаж (навчання в процесі роботи)
- зміст визначений у регламенті навчання
- додаткові заходи поза підприємствами (наприклад, технічні курси), витрати покладаються на підприємства
- проміжний іспит
- навчання завершується іспитом
- до екзаменаційної комісії входять роботодавці, робітники та викладачі
- нагляд за освітою здійснюється компетентними органами (перебіг освіти та іспити)

Організація подвійної освіти

II. Професійно-технічне училище

- відвідування безкоштовне
- 1-2 дні на тиждень (можливі інші моделі)
- організатором є адміністрації федеральних земель з середньої освіти
- зміст визначається базовим навчальним планом
- крім фахового змісту, викладаються загальнообов'язкові дисципліни (німецька мова, суспільствознавство тощо)
- атестат професійної освіти при працевлаштуванні не має такого значення, як атестат про складання виробничого іспиту
- іноді також надається документ про освіту більш високого ступеня (наприклад, атестат про повну середню освіту)

Професійна освіта в училищі

- Освіта в **професійно-технічних училищах і технікумах** – наприклад, у галузі соціальної роботи, догляду, торгівлі або з технічних спеціальностей.
- **Тривалість навчання** становить від одного до трьох з половиною років. Навчання завершується отриманням кваліфікації.
- **Передумовою** найчастіше є середня освіта та мінімальний вік 16, 17 або 18 років.
- Регулювання здійснюється окремими федеральними землями, тому є відмінності в освіті між різними землями
- Можливе отримання інших фахових кваліфікацій та освіти вищих ступенів, **навчання в університетах та спеціалізованих вузах**

Професійна освіта в галузі сільського господарства

Фахи:

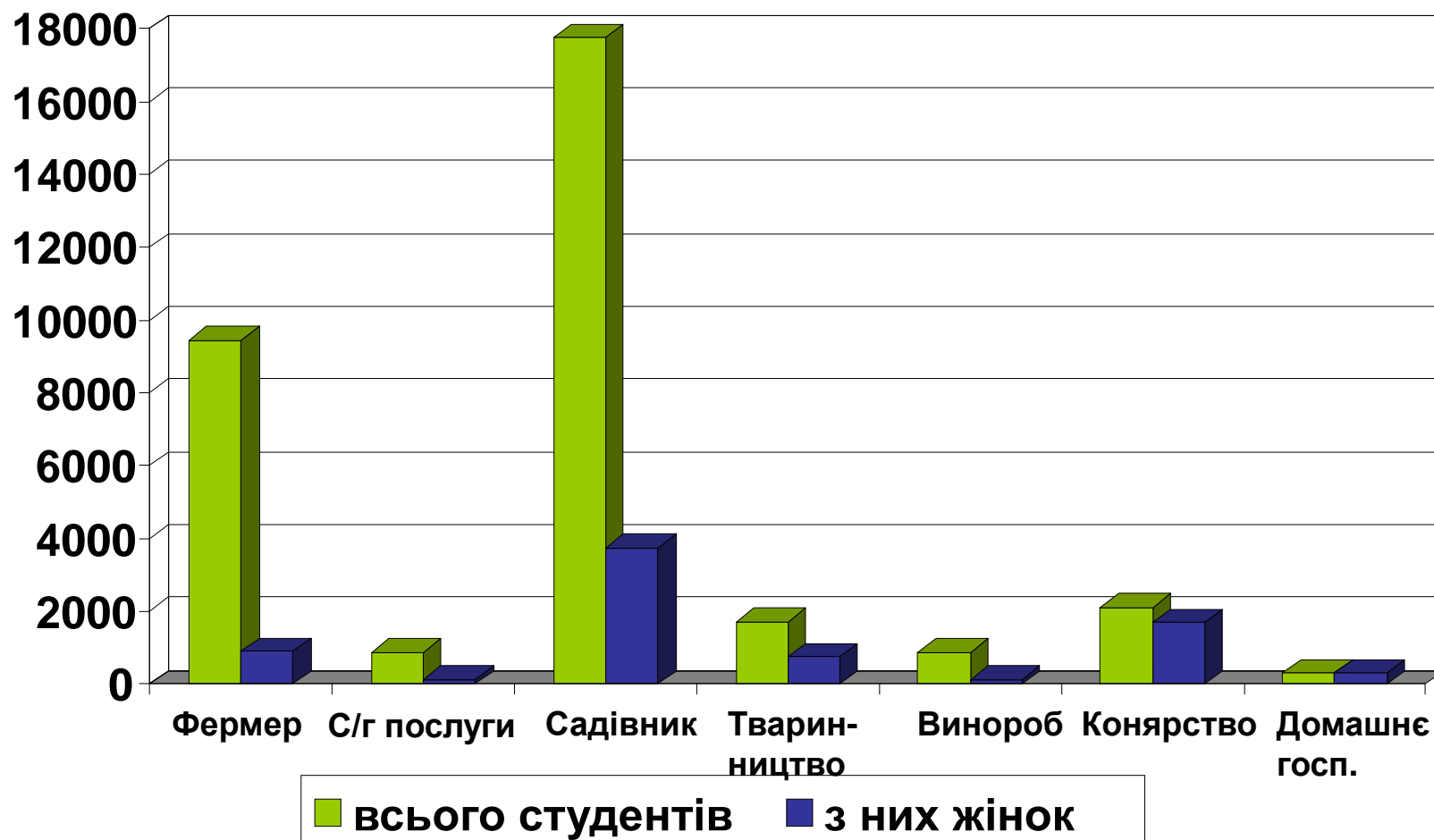
- | | |
|-----------------------------|--------------------------------|
| ➤ фермер | ➤ садівник |
| ➤ спеціаліст з тваринництва | ➤ спеціаліст з аграрних послуг |
| ➤ спеціаліст з рибництва | ➤ винороб |
| ➤ спеціаліст з конярства | ➤ винокур |
| ➤ єгер | ➤ лісничий |

- технолог молока
- спеціаліст з ведення домашнього господарства
- лаборант (молочне господарство)
- технолог рослин

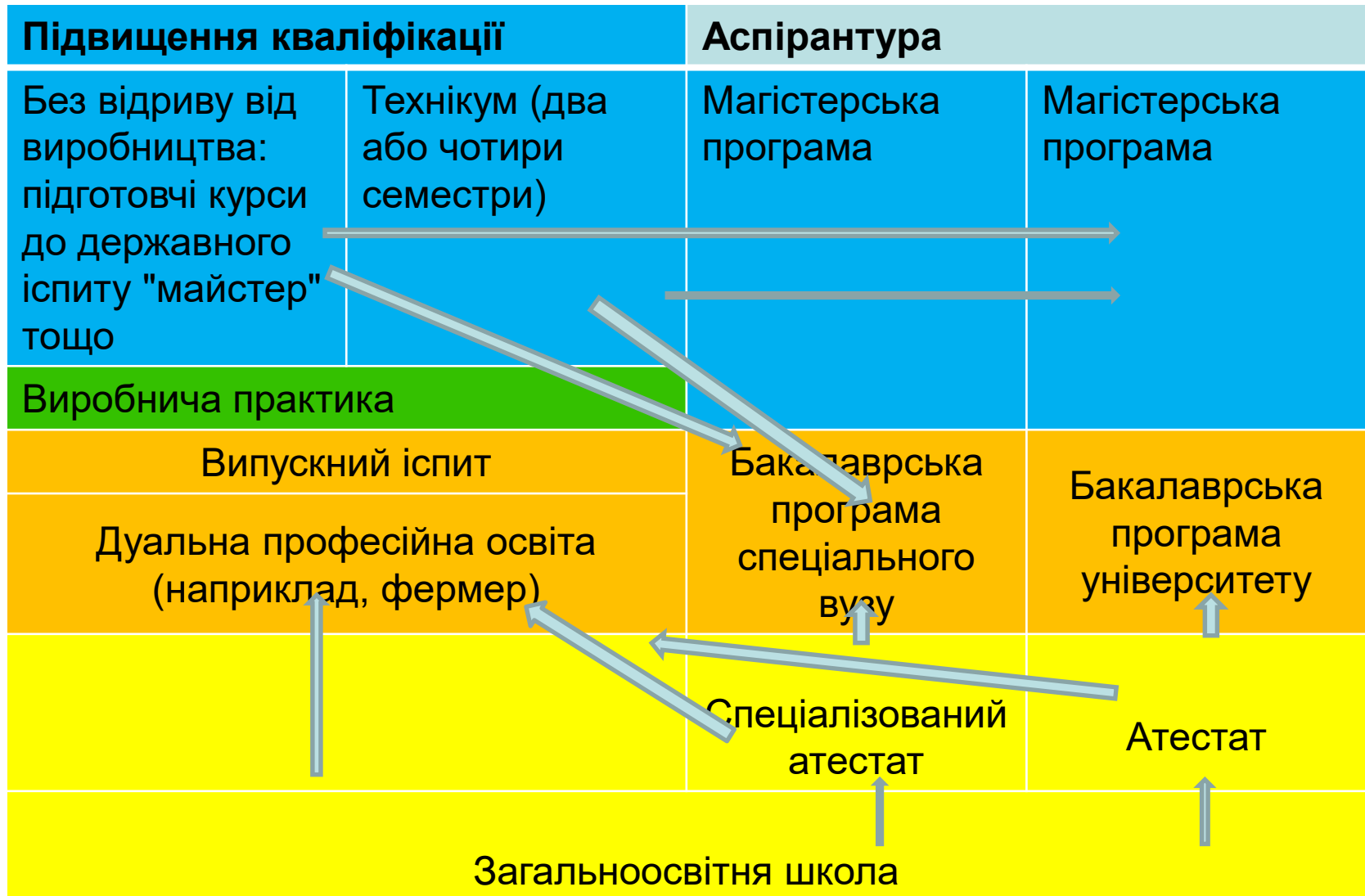
Особливі професії для осіб з обмеженими фізичними можливостями

- сільськогосподарський робітник
- робітник у садівництві

Студенти закладів професійної освіти з аграрних професій (січень 2015 р.)



Структура освіти в галузі с/г



Підвищення кваліфікації та післядипломна освіта (не вища освіта)

- ❖ **Підвищення кваліфікації** = післядипломна освіта з іспитом, що регулюється державою
 - Передумова допуску: закінчена професійна освіта та професійна практика
 - **Без відриву від виробництва** (майстер, фахівець з державною сертифікацією)
 - Нормативна база розробляється федеральними установами або компетентними органами
 - Як правило, професійна діяльність триває під час підвищення кваліфікації
 - **Навчання** (техніки, економісти тощо)
 - Нормативна база розробляється адміністраціями федеральних земель з середньої освіти
 - 1-2 роки відвідання технікуму

Підвищення кваліфікації та післядипломна освіта (не вища освіта)

❖ **Післядипломна освіта** не є державним ступенем

- на підприємстві або з відривом від виробництва
- загальна (особистісна) післядипломна освіта

Пропозиції державних аграрних управлінь, сільськогосподарських палат, професійних організацій або вільних освітніх центрів

Професійна освіта в галузі тваринництва

- Фермер, освіта в галузі рослинництва та тваринництва
 - Багатосторонній фахівець у галузі сільського господарства загалом
- Спеціаліст з тваринництва, напрямки: велика рогата худоба, свині, вівці, птиця, бджоли
 - Спеціаліст тваринницьких підприємств (репродукція, виробництво продуктів, годівля, утримання)
- Спеціаліст з конярства, спеціалізується на розведенні, та утриманні коней та на верховій їзді (класична верхова їзда, перегони, їзда в стилі вестерн та інші стилі)
- Спеціаліст з рибництва зі спеціалізацією в галузі аквакультури та рибальства у внутрішніх водах, а також рибальства у берегових водах і малого морського рибальства
- Єгер, спеціаліст з фахового ведення господарства диких тварин та догляду за ними

Професійна освіта в галузі рослинництва

- Фермер, освіта в галузі рослинництва та тваринництва
 - Багатосторонній фахівець у галузі сільського господарства загалом
- Спеціаліст з аграрних послуг, експерт з виробництва комерційних культур та надання послуг у галузі рослинництва; навчання стосується здебільшого технічної сторони справи.
- Лісничий, спеціаліст з ведення лісового господарства (посадка, догляд, збирання врожаю, а також роботи з освоєння, супровід відвідувачів, полювання)
- Садівник, експерти в семи галузях (розсадники, садівництво на цвинтарях, садівництво в садах та ландшафтний дизайн, городництво, плодівництво, розведення декоративних рослин)
- Технолог у галузі рослинництва – професія, що стосується виведення, репродукції та випробування рослин

Професійна освіта в галузі переробки

- Технолог молока – спеціалісти з переробки молока для всього спектру молочних продуктів (пастеризоване молоко, консервування молока, сир, продукти з сухого молока тощо)
- Лаборант молочного господарства – спеціаліст лабораторій молочного господарства, часто задіюється в усьому спектрі лабораторій з переробки харчових продуктів
- Винокур – спеціаліст з виробництва алкоголю з зернових, картоплі, фруктів, плодів тощо

Професійна освіта в галузі надання послуг

- Спеціаліст з ведення домашнього господарства – багатостороння професія з надання послуг з кваліфікаціями в галузі переробки харчових продуктів, догляду за людьми та управління домашнім господарством

Суб'єкти професійної освіти

- На федеральному рівні
 - Соціальні партнери (об'єднання профспілок та підприємців)
 - Федеральні міністерства (освіти та фахові міністерства)
 - Постійна конференція міністрів освіти та культури федеральних земель
 - Федеральний інститут професійної освіти
- На виконавчому рівні
 - Компетентні установи та органи федеральних земель
 - Комітети з професійної освіти
 - Навчально-виробничі підприємства
 - Професійно-технічні училища
 - Навчальні заклади, що обслуговують кілька підприємств
- Принцип соціального партнерства та консенсусу як політична основа системи
- Законодавча основа: Закон про професійну освіту та закони федеральних земель про школу

Дуальна система на перетині компетенцій

- Розподіл компетенцій федерального уряду та земель вимагає узгодженої співпраці
- Відповідні комітети:
 - Комітет з координації регламентів навчання та базових навчальних планів
 - Парламент з професійної освіти, головний комітет Німецького інституту професійної освіти
 - Постійна конференція з науки
- Координація на федеральному рівні – Міністерство освіти (загальна освітня політика)
- Для окремих професій діє принцип регулювання фаховими міністерствами
- Спільні цілі в галузі освітньої політики (орієнтування щодо компетенцій, зразки регламентів навчання тощо)

Як розробляються нормативні акти про професійну освіту та підвищення кваліфікації

- Правова основа – Закон про професійну освіту
- Принцип регулювання фаховими міністерствами
- Пропозиції щодо нових нормативних актів можуть походити від будь-кого
- Оцінка доречності – у **тісній** співпраці з практикуючими особами (роботодавці та робітники)
- Затвердження ключових даних щодо освіти
- Узгодження з Конференцією міністрів освіти та культури щодо запровадження паралельних методів розробки регламентів навчання / рамкового навчального плану
- Розробка регламенту навчання експертами відповідних відділів (призначення соціальних партнерів); рамкового навчального плану – фаховими викладачами в паралельній процедурі
- Узгодження постанови з суб'єктами професійної освіти (Федеральне міністерство освіти та науки, Головний комітет, Конференція міністрів освіти та науки)
- Затвердження відповідним фаховим міністром

Професійна освіта, а потім..?

- Професійний розвиток після завершення професійної освіти
 - Підвищення кваліфікації
 - Ступінь "майстер" або технікум прирівнюється до атестату про загальну середню освіту та замінює атестат про повну середню освіту, що надає право на вступ до вузу
 - Багаторічний професійний досвід прирівнюється до спеціалізованого атестату зрілості та дає право на навчання за певною спеціальністю в спеціалізованому вузі
 - Поєднання професійної освіти з додатковою кваліфікацією
 - Дуальна освіта – паралельно до професійної освіти проходить навчання в спеціалізованому вузі; професійна освіта, як правило, продовжується
 - Отримання додаткових кваліфікацій – у ході професійної освіти особа завершує інтенсивніший професійний курс, у рамках якого вона отримує спеціалізований або загальний атестат зрілості
- Особлива форма іспитів: екстерн
 - Допуск до випускного іспиту на підставі професійного досвіду (у 1,5 разів більшого за тривалість навчання) для некваліфікованих осіб та насамперед для осіб, що прагнуть отримати другу кваліфікацію

Суб'єкти, що пропонують аграрну освіту в Німеччині

- Федеральне міністерство сільського господарства та міністерства сільського господарства федеральних земель
- Соціальні партнери (роботодавці та профспілка)
- Професійні асоціації (Німецька спілка селян, Центральна спілка садівництва, Спілка конярства тощо)
- Компетентні органи (Сільськогосподарська палата та державні установи)
- Навчальні та випробувальні установи; навчальні центри, що обслуговують кілька підприємств
- Технікуми
- Сільські народні вищі школи
- Освітні установи професійної спільноти
- Федеральна спілка німецьких освітніх установ з аграрної техніки (Deula)
- Німецька спілка сільського господарства (DLG)
- Освітні центри аграрної індустрії
- Приватні центри освітніх послуг тощо

Дякую за Ваше терпіння та чекаю на
Ваші запитання